

Nový vzor občanského průkazu, ohlášení ztráty či odcizení osobního dokladu - sdělení

Dne 5. června 2023 byl schválen návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 281/2021 Sb., k provedení zákona o občanských průkazech a některých ustanovení zákona o cestovních dokladech a zákona o základních registrech. Po podpisu vyhlášky ministrem vnitra bude následně publikována ve Sbírce zákonů. Účinnost vyhlášky bude k 1. červenci 2023. Cílem změny vyhlášky bylo nové zavedení zabezpečovacích prvků do občanského průkazu na jeho přední straně. Změna designu občanského průkazu uvedeného ve vyhlášce se týká pouze přidání lipového listu v oblasti poblíž pole „POHLAVÍ“ a mapky České republiky nad podpisem držitele na přední straně občanského průkazu. Detailní popis jednotlivých zabezpečovacích prvků je přílohou tohoto dopisu. První občanské průkazy s novým designem budou vyhotovovány občanům, kteří podají žádost od 1. července 2023. Přešlé vzory zůstávají dále v platnosti, tudíž nebude docházet k povinné výměně občanských průkazů.

Ohlásit ztrátu či odcizení může u Ministerstva vnitra pouze za předpokladu, že u něj občan současně podává žádost o vydání nového dokladu ve zkrácené lhůtě. V případě, že ohlášení ztráty či odcizení nebylo ještě zavedeno do informačního systému evidence občanských průkazů nebo evidence cestovních dokladů, sděluje občanovi povinnost ohlásit tuto skutečnost u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Spolu s touto informací je občan obeznámen i o zákonných možnostech, jakým způsobem může hlásit ztrátu či odcizení.

V souvislosti s výše uvedeným ještě je občan informován o tom, že podle ustanovení § 65 odst. 3 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, se dopouští přestupku, za který mu hrozí pokuta až do výše 15 000 Kč.

Potřebujete si vyřídit nový občanský průkaz, ale nejste si jistí, kam se vydat, co všechno donést a kolik vás to vlastně bude stát? Dnes se již standardně vydávají strojově čitelné občanské průkazy s biometrickými údaji, přičemž existuje i možnost získat doklad ve zkrácené lhůtě. Poradíme vám, kde o vydání nového občanského průkazu zažádat a na co přitom rozhodně nezapomenout.

Občanské průkazy

Občanský průkaz u nás představuje jeden z nejdůležitějších dokladů. Povinně ho **musí mít každý občan České republiky**, který dosáhl věku 15 let a zároveň má na území České republiky trvalý pobyt. Tento doklad je však možné zařídit také dětem mladším 15 let, občanům, jejichž svéprávnost byla omezena, a lidem, kteří trvalý pobyt na území České republiky nemají.

Počínaje 2. srpnem 2021 se na území České republiky vydávají **strojově čitelné občanské průkazy s biometrickými údaji**. Jde o zobrazení obličeje a u jedinců starších 12 let také o otisky prstů. Tím je zajištěn soulad s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157 o posílení zabezpečení průkazů totožnosti občanů Unie a povolení k pobytu vydávaných občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům, kteří vykonávají své právo volného pohybu.

Na rozdíl od předchozího vzoru mají občanské průkazy vydávané od 2. srpna 2021 na přední straně v levém horním rohu **kód země vydávajícího státu**, který tvoří dvě písmena a je vytištěný inverzně na modrém obdélníku v kruhu tvořeném dvanácti žlutými hvězdami. Na zadní straně občanského průkazu pak najdete symbol biometrických údajů.

Kdy o nový občanský průkaz zažádat?

Důvody pro vyřizování občanského průkazu mohou být různé. Prvním z nich je samozřejmě **vydání prvního občanského průkazu českým občanům**, kteří dosáhli 15 let věku. O nový doklad však budete muset požádat také v těchto případech:

- konec platnosti občanského průkazu
- změna adresy trvalého bydliště
- změna jména či příjmení občana
- změna životní situace (například svatba či rozvod)
- ztráta, odcizení nebo poškození občanského průkazu

Platnost občanského průkazu

U jednotlivých skupin českých občanů se platnost občanského průkazu **liší podle jejich věku**. Konkrétní hranice pak vypadají následovně:

- pro občany mladší 15 let – platnost 5 let,
- pro občany starší 15 let – platnost 10 let,
- pro občany starší 70 let – platnost 35 let,
- pro občany starší 12 let, u nich není možné dočasně pořídít otisky prstů rukou – platnost 1 rok.

Dále se pak vydávají i **dočasné občanské průkazy**, které nemají strojově čitelné údaje. Pokud jde o jejich platnost, ta vypadá následovně:

- **platnost 5 měsíců** – z důvodu technické závady na zařízení, které zabezpečuje výrobu občanských průkazů, nebo v důsledku katastrofy či jiné mimořádné události,
- **platnost 2 měsíce** – pokud o občanský průkaz požádá občan do 2 měsíců ode dne nabytí českého státního občanství prohlášením nebo udělením.

Platnost občanského průkazu může skončit nejen uplynutím doby v něm uvedené, ale také dalšími způsoby, jako je ohlášení ztráty, odcizení, zničení nebo nebezpečí zneužití, pozbytím státního občanství ČR, **převzetím nové občanky** nebo třeba odevzdáním nalezeného občanského průkazu. Dále pak může skončit **uplynutím 45 dnů ode dne**:

- ohlášení změny místa trvalého pobytu,
- nabytí právní moci rozhodnutí o změně jména či příjmení,
- nabytí právní moci rozhodnutí o změně rodného čísla,
- změny pohlaví,
- změny rodinného stavu, pokud je v občance uvedený.

Kdo žádá o vydání občanského průkazu?

Chcete si pořídit nový občanský průkaz, ale návštěvu úřadu odkládáte, protože nemáte dostatek času? V tomto případě si ho však s největší pravděpodobností budete muset najít, jelikož to obvykle není možné provést prostřednictvím jiné osoby. O vydání občanského průkazu může zažádat pouze:

- **občan starší 15 let,**
- za občana mladšího 15 let – zákonný zástupce, poručník, opatrovník, pěstoun, osoba, které byl daný člověk svěřen do osobní péče, ředitel zařízení pro výkon ústavní výchovy či ředitel zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- za občana staršího 15 let, kterému byl jmenován opatrovník, jelikož mu jeho zdravotní stav způsobuje problémy při hájení svých práv – opatrovník (pokud to umožňuje rozsah jeho působnosti),
- za občana staršího 18 let – člen domácnosti, jehož oprávnění zastupovat bylo schváleno příslušným orgánem veřejné moci.

Kde požádat o vydání občanského průkazu?

Kvůli vyřízení nové občanky dnes již nemusíte spěchat na úřad v místě, kde máte trvalý pobyt. Žádost o vydání občanského průkazu totiž můžete předložit **u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností**, v Praze pak u kteréhokoliv úřadu městské části Prahy 1 až 22. Chcete-li průkaz vyřídit ve zkrácené lhůtě, žádost lze podat u Ministerstva vnitra nebo u kteréhokoliv výše zmíněného úřadu.

O nový občanský průkaz se doporučuje zažádat již **30 dnů před skončením platnosti dosavadního dokladu**. Pokud totiž bude váš občanský průkaz při podání žádosti o novou verzi neplatná, nelze již prokázat zapsané údaje a na úřadě po vás budou chtít rodný list a případně i další doklady. Bezplatně lze přitom zažádat o výměnu platného dokladu již půl roku před uplynutím jeho platnosti.

Co vzít s sebou?

Jestliže potřebujete nové doklady, je dobré vědět, že se v dnešní době **nepodává vyplněná žádost o nový občanský průkaz** na úředním tiskopisu. Sebou nemusíte nosit ani průkazové fotografie, jelikož vás vyfotí přímo při náběru žádosti.

Co naopak potřebovat budete, pokud žádáte o svůj první občanský průkaz a máte trvalý pobyt na území České republiky, je **rodný list** a případně doklad o státním občanství, vzniknou-li o tomto údaji důvodné pochybnosti. Alternativou je pak platný **cestovní pas České republiky** se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji.

K vydání prvního občanského průkazu po nabytí státního občanství pak člověk předkládá **rodný list a doklad o státním občanství ČR**.

Osoba, která nemá trvalý pobyt na našem území, nebo ukončila pobyt v cizině, pak bude potřebovat rodný list a doklad o státním občanství České republiky / ne starší jednoho roku od data vydání/ nebo platný cestovní pas ČR se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji.

U osob s omezenou svéprávností se předkládá:

- rodný list daného občana, doklad o státním občanství (v případě pochybností), nebo cestovní pas,
- rozhodnutí o omezení svéprávnosti,
- občanský průkaz nebo cestovní doklad opatrovníka,
- veřejná listina, jež zakládá či potvrzuje oprávnění podat žádost za daného občana.

Jestliže vás čeká výměna občanského průkazu před koncem platnosti toho stávajícího nebo žádáte o vystavení občanského průkazu z důvodu nějaké změny (například svatba a změna příjmení, změna pohlaví), musíte úřadu doložit **dosavadní občanský průkaz**. V některých případech je pak nutné přinést i doklad o změně (potvrzení o změně místa trvalého pobytu).

Nemůžete-li předložit dosavadní občanku, připravte si místo toho **rodný list a případně i doklad o státním občanství České republiky**. Další možností je pak průkaz totožnosti, který je veřejnou listinou a obsahuje údaje o žadateli (podoba, státní občanství ČR), takže umožňuje člověka identifikovat. Doklady pak samozřejmě musí být předloženy v originále, ověřeném opise nebo ověřené kopii.

Pokud jde o fotografii na občanský průkaz, pro vydání občanského průkazu se strojově čitelnými údaji ji **pořizuje přímo úředník**, který se stará o podání žádosti o nový doklad.

Jedná-li se však o občanský průkaz bez strojově čitelných údajů, občan je povinen předložit 2 kusy fotografií, které odpovídají doporučení Ministerstva vnitra České republiky.

Z důvodu pořizování fotografie a podpisu pro nový doklad je při podávání žádosti vždy **nutné dostavit se na místo osobně**.

Vyzvednutí občanského průkazu

Co se týče vyzvednutí občanského průkazu, hotový doklad osobně **převezmete u obecního úřadu, kde jste podali žádost o jeho vydání**. Pokud však uhradíte správní poplatek, můžete občanský průkaz se strojově čitelnými údaji vyzvednout i u jiného obecního úřadu obce s rozšířenou působností. To je ovšem nutné předem oznámit ve vaší žádosti. Převzetí občanského průkazu u jiného obecního úřadu s rozšířenou působností je za poplatek 100,- Kč.

Zažádáte-li o občanský průkaz vydávaný ve zkrácené lhůtě do 24 hodin, můžete jej převzít pouze u Ministerstva vnitra. Doklad vyhotovený ve zkrácené lhůtě do 5 pracovních dnů pak lze převzít u obecního úřadu obce s rozšířenou působností, kde jste žádost podali, nebo u Ministerstva vnitra.

Novou občanku vám **vyhotoví do 30 dnů ode dne podání žádosti**. Během jejího převzetí budete muset odevzdat dosavadní doklad (pokud jej máte), který správní orgán znehodnotí. Kromě toho si zvolíte bezpečnostní osobní kód, jenž slouží k autentizaci konkrétního držitele občanského průkazu při prokazování jeho totožnosti.

Kdykoliv po převzetí nového dokladu můžete navíc u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností zadat **identifikační osobní kód a deblokační osobní kód**, které slouží pro účely aktivace identifikačního certifikátu. Je ovšem pouze na vás, zda se je rozhodnete aktivovat okamžitě při převzetí nového občanského průkazu, nebo to uděláte později, či vůbec.

Kdo může občanský průkaz převzít?

- občan starší 15 let,
- zmocněnec na základě zvláštní plné moci s úředně ověřeným podpisem, pokud se žadatel nemůže ze závažných důvodů dostavit,
- za občana mladšího 15 let – zákonný zástupce, poručník, opatrovník, pěstoun, osoba, které byl svěřen do péče, ředitel zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ředitel zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- za občana staršího 15 let, kterému byl jmenován opatrovník, jelikož mu jeho zdravotní stav neumožňuje hájit svá práva – opatrovník (pokud mu to umožňuje rozsah jeho působnosti),
- za občana staršího 15 let – člen domácnosti, jehož oprávnění k zastupování občana bylo schváleno příslušným orgánem veřejné moci.

Kolik stojí vystavení občanského průkazu?

Pokud si na úřad jdete pro svůj první občanský průkaz, **žádný správní poplatek hradit nemusíte**. To samé pak platí i v případě, že dosavadnímu dokladu skočila platnost nebo došlo ke změně některého ze zapsaných údajů. Potřebujete-li však vyměnit občanský průkaz z jiných osobních důvodů více než půl roku před uplynutím platnosti dosavadního dokladu, zaplatíte **200 Kč**.

Za příplatek **100 Kč** si můžete občanský průkaz vyzvednout u jakéhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností, jenž uvedete ve své žádosti.

Chcete-li nechat vystavit občanský průkaz **dítěti mladšímu 15 let**, zaplatíte **nově 100 Kč (dříve 50 Kč)**. Pokud žádáte o nový doklad z důvodu poškození, zničení, ztráty, odcizení nebo zneplatnění toho stávajícího, bude vás to pak stát **200 Kč**.

Vydání dokladu ve zrychlené lhůtě

Potřebujete vyřídit občanský průkaz na počkání? V dnešní době je možné zažádat o nový doklad ve zkrácené lhůtě, a to buď **do 5 pracovních dnů, nebo do 24 hodin** (v rámci pracovních dnů). Žádost o občanský průkaz lze podat jak u Ministerstva vnitra, tak i u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností a v Praze u kteréhokoliv úřadu městské části Prahy 1 až 22.

Občanský **průkaz vystavený během 24 hodin si můžete převzít pouze u Ministerstva vnitra**. Při podání i převzetí na tomto místě zaplatíte **1000 Kč**, pokud však žádost podáte u obecního úřadu obce s rozšířenou působností, nejprve na místě zaplatíte 500 Kč a poté dalších 500 Kč při převzetí u Ministerstva vnitra. Pro občany mladší 15 let jsou pak tyto poplatky o polovinu nižší.

Pokud jde o zrychlené vydání občanského průkazu do 5 pracovních dnů, v tomto případě jsou poplatky následující:

- při podání i převzetí u Ministerstva vnitra: **500 Kč**,
- při podání u obecního úřadu obce s rozšířenou působností: **250 Kč**,
- při převzetí u Ministerstva vnitra: **250 Kč**,
- při podání a převzetí u stejného obecního úřadu obce s rozšířenou působností: **500 Kč**.

Měřítko 150%

Průhledný hologram s motivem českého lva v oblasti personalizovaných údajů

(místo a datum narození, částečně fotografie) držitele karty.

Při naklápění občanského průkazu působí český lev plastickým dojmem.

Dvě kovové plochy ve tvaru lipových lístků.

Při natočení dokladu o 90 stupňů mění odstín zbarvení ze světlého na tmavé a naopak.

Průhledný hologram ve tvaru erbu s textem „CZ ID“

umístěný pod číslem dokladu.

Kovový hologram ve tvaru České republiky.

Po nasvícení bodovým světlem (např. ze svítilny mobilního telefonu) obsahuje písmena „CZ“, která se jeví být umístěná 2,5 milimetrů hluboko.